

Huvudman

Sjölins gymnasium AB
Org.nr: 556375-8399
marie.fredriksson@academedia.se

Beslut

Datum 2024-06-24
Dnr SI 2024:3044
Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Sjölins Gymnasium Vasastan i Stockholms kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024, utifrån inkomna uppgifter om att lektioner ställts in i stor omfattning, inlett en tillsyn av Sjölins Gymnasium Vasastan i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Sjölins Gymnasium Vasastan följer gällande bestämmelser om garanterad undervisningstid.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 6 maj 2024 och 23 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat huvudmannens beslut om timplaner, tjänsteplanering och elevscheman. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Beslutad undervisningstid per kurs samt schemalagd tid

Sjölins gymnasium Vasastan erbjuder tre program, ekonomiprogrammet, med inriktningarna ekonomi och juridik, samhällsvetenskapsprogrammet med inriktningarna beteendevetenskap och samhällsvetenskap samt naturvetenskapsprogrammet med inriktningarna naturvetenskap och naturvetenskap och samhälle.

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens beslut om fördelning av antalet undervisningstimmar för varje kurs och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Totalt har huvudmannen beslutat om 2250 timmar på samhällsvetenskaps- och naturvetenskaps-

programmet. På ekonomiprogrammet har huvudmannen tilldelat 2255 timmar på inriktningen ekonomi respektive 2257 timmar på inriktningen juridik. Kurser om 100 poäng har tilldelats mellan 88–92 timmar, 50-poängskurserna mellan 45–46 timmar samt gymnasiearbetena 90 timmar. Av elevscheman för läsåret 2023/24 framgår att 100-poängskurserna i huvudsak schemalagts med 2.5 timmars undervisning i veckan.

Uppgifter om inställda lektioner

Elever har i intervjuer lämnat följande uppgifter om omfattningen av inställda lektioner innevarande läsår. Enligt någon elev har lektioner ställts in endast vid ett fåtal tillfällen. Någon elev har uppgett att de någon gång i månaden kan få uppgifter att arbeta hemma med, när skolan inte ordnat med en vikarie. Någon elev har vidare uppgett att om skolan inte hittar vikarier brukar det vara någon från ledningen som kommer och tar närvaron och sedan går de.

Intervjuade lärare har uppgett att det finns lärare som går med på att ställa in eller låta eleverna arbeta på egen hand, på valfri plats, trots att det inte är tillåtet enligt skolans rutiner. Lärares definition av inställd lektion är då eleverna får arbeta på valfri plats. Intervjuade lärare som är mentorer menar att de märker att lärare har ställt in lektioner eftersom eleverna inte är på plats i skolan. Enligt någon lärare behöver de som är språklärare undervisa var sjätte vecka i halvklass, för att kunna testa muntliga moment. Den halva som inte testas muntligt kan få inställd lektion på grund av sabsbrist. Lärare uppger vidare att ett visst bortfall av lektioner sker i samband med nationella prov, för de elever som skulle haft lektion samtidigt som andra gör proven. Vid lärares sjukdom kan det ibland vara svårt för skolan att ordna en vikarie, då går exempelvis skolledningen in och startar lektionen. Ibland kompenseras eleverna för uteblivna lektioner, läraren kan exempelvis sätta in extra lektioner eller använda mentorstiden.

Rektorn har i intervju uppgett att han av huvudmannen delegerats ansvaret för att se till att eleverna får sin garanterade undervisningstid. Schemalagd studiestödstitid och mentorstid räknas inte in i den garanterade undervisningstiden, inte heller prov och nationella prov. Den buffert som beslutats, 70 timmar på tre läsår per inriktning och nivå, är enligt rektorn tillräcklig. Alla lektionspass registreras, liksom bortfall på grund av frånvaro. Lektioner har enligt rektorn ställts in i begränsad omfattning i samband med nationella prov. Huvuddelen av sjukfrånvaron av lärare täcks av vikarier. Lärarna kan inte själva besluta om att ställa in lektioner. Rektorn har vid tillfällen då frånvaro anmälts med väldigt kort varsel godkänt att lärare ställer in en lektion. Vid enstaka tillfällen, varannan vecka, får rektorn rycka in vid lärares sjukdom. Det förekommer att även chefsadministratör eller resurser från elevhälsan får rycka in vid lärares sjukdom. Dessa resurser är inte anställda som lärare. Mot slutet av läsåret

tittar skolledningen på hur många undervisningstimmar som lagts ut och hur mycket tid det blev i slutändan. Skolledningen kan då lägga ut mer tid utifrån lärares och elevers behov/önskemål.

Huvudmannen har i sina synpunkter på tjänsteanteckningen i huvudsak uppgett följande.

Utifrån tjänsteanteckningen framkommer i intervjuerna med lärare att lektioner bedrivs i halvklass av lärare i moderna språk och vid förberedelser inför nationella prov samt att detta skulle ske var sjätte vecka. Detta är inget som vare sig rektorn eller huvudmannen sedan tidigare haft kännedom om. Oavsett i vilken omfattning detta dock sker är det inte någonting som lärare själva kan besluta om. Utifrån detta kommer omfattningen av halvklasser att behöva utredas för att kunna åtgärdas. Framöver kommer denna typ av upplägg endast att kunna genomföras om det först är beslutat av skolledningen. Huvudmannen kommer inför kommande läsår följa upp att skolenheten ser över sin planering kring nationella prov i förhållande till elevernas garanterade undervisningstid. Detta för att säkerställa att eventuell kompensation läggs ut i tid under läsåret.

I samband med Skolinspektionens besök och de samtal som fördes har en översyn genomförts av eleverna undervisningstid över läsåret. Utifrån denna har det tagits beslut om att korrigera tid som läggs ut i olika kurser för att säkerställa att den buffert som finns utöver den garanterade undervisningstiden är tillräcklig. Utöver korrigeringen av tid som läggs ut kommer skolan se över sina rutiner med att följa upp och diskutera undervisningstiden. Detta kommer ske genom uppföljning av antalet utlagda och genomförda lektioner som även kontinuerligt följs upp för att skolan ska kunna ta höjd för eventuella avvikelser och att tidigt kunna göra proaktiva insatser. En del i detta är att förtydliga registrering av lektioner samt om någon lektion blir inställd. Detta innefattar även att rektor kommer ha en tydligare dialog med personalen för att förankra förståelsen om hur undervisningstiden planeras och läggs ut. För att säkerställa att förändringarna fungerar ändamålsenligt kommer huvudmannen att följa upp både den tid som är planerad vid läsårets start samt genomföra regelbundna uppföljningar av utfallet under läsåret.

Rättslig reglering

Utbildningens omfattning och garanterad undervisningstid

Enligt 15 kap. 11 § skollagen ska utbildningen i gymnasieskolan i huvudsak vara skolförlagd. Av 16 kap. 17 § skollagen följer att utbildningen på nationella program ska bedrivas som heltidsstudier. Enligt 18 § samma

kapitel har elever på högskoleförberedande program rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

Av 16 kap. 19 § skollagen framgår att omfattningen av studierna på nationella program anges i gymnasiepoäng. Vilka de nationella programmen är och utbildningens omfattning (poängplan) framgår av bilaga 1 och 2 till skollagen. Ekonomiprogrammet, naturvetenskapliga programmet och samhällsvetenskapsprogrammet är högskoleförberedande program som omfattar 2 500 gymnasiepoäng.

Av 1 kap. 3 § gymnasieförordningen framgår att med garanterad undervisningstid avses den minsta undervisningstid i timmar som eleverna ska erbjudas enligt 16 kap. 18 § skollagen.

I 4 kap. 22 § gymnasieförordningen (2010:2039) anges att för nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde, gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid.

Enligt 3 kap. 1 § gymnasieförordningen ska läsåret omfatta 40 veckor och ha minst 178 skoldagar och minst 12 lov dagar. Utöver skol- och lov dagarna får det inom läsåret läggas ut högst fem studiedagar för personalen.

Av 3 kap. 3 § gymnasieförordningen framgår att elevernas skolarbete ska förläggas måndag-fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Skolarbetet ska även förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar. Skoldagarna ska vara så jämnt fördelade över läsåret som möjligt.

Enligt 3 kap. 4 § gymnasieförordningen ska det för läsåret eller för kortare tid finnas ett schema som innehåller uppgifter om samtliga undervisningspass och lärare.

I förarbeten anges att utgångspunkten alltid måste vara att undervisningstiden förläggs så att eleverna ges möjlighet att nå målen för utbildningen (prop. 2009/10:165 s. 422 f.).

Undervisning under ledning av lärare

I skollagen finns bestämmelser om lärare och vilka som får bedriva undervisning (jfr 2 kap. 13 och 18 §§ skollagen). I skollagen avses med undervisning sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

I förarbeten till skollagen anges att i definitionen av begreppet undervisning ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. Exempelvis är slumpmässigt läsande eller TV-tittande som inte ingår som en del i en pedagogisk planering inte undervisning i lagens mening (Prop 2009/10:165, Nya skollagen, s. 633).

Av skollagen framgår också att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Enligt förarbeten till skollagen har legitimerade lärare ett individuellt ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver och ska kunna ställas till svars för eventuella brister i den professionella yrkesutövningen. Lärare som inte omfattas av denna paragraf har självfallet också ett ansvar för att bedriva en så bra undervisning som möjligt, men i dessa fall är det rektorn som ytterst är ansvarig (Prop. 2010/11:20, Legitimation för lärare och förskollärare, s. 82).

Skolinspektionens bedömning

Huvudmannen har beslutat om antal undervisningstimmar för varje kurs, per inriktning och nivå. Skolinspektionens utredning visar att verksamheten följer huvudmannens beslut om undervisningstid i sin schemaläggning.

Skolinspektionen konstaterar vidare att huvudmannens beslut om undervisningstid för utbildningarna rymmer en buffert om 70 timmar, per inriktning och nivå, mot vad som minst ska ges i garanterad undervisningstid.

Av utredningen framkommer vissa uppgifter från elever och lärare om att det förekommer inställda lektioner. Vidare uppger rektorn att det förekommer någon gång i veckan att en lektion leds av personal som inte är anställd som lärare. När det gäller omfattningen av undervisning i halvklass uppger huvudmannen att detta måste utredas för att kunna åtgärdas. Skolinspektionen bedömer dock sammantaget att uppgifterna om inställda lektioner vare sig är tillräckligt konkreta eller samstämmiga när det gäller omfattningen av bortfall av undervisningstid under läsåret 2023/2024. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det inte är klarlagt att den beslutade tidsbufferten är otillräcklig för att täcka bortfallet av schemalagd undervisningstid.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Sjöläns Gymnasium AB brutit mot bestämmelserna när det gäller garanterad undervisningstid. Ärendet ska därför avslutas.

Beslutet har fattats av utredaren Nicole Gazett.

Utredaren Luca Nesi har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Ellen Delby-Susic och Ida Domeij medverkat.